

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

28 august, ora 17.00

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA ATENEU

Ateneul Român

ORCHESTRA SIMFONICĂ WDR DIN KÖLN

JÖRG WIDMANN dirijor

CAROLIN WIDMANN vioară

Widmann Con Brio

Widmann Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră

Una ricerca / Romanze / Mobile

Pauză (15 minute)

Mendelssohn/Widmann Andante din Sonata pentru clarinet și pian în mi bemol major, în prelucrare pentru clarinet, orchestră de coarde, celestă și harpă

Mendelssohn Simfonia nr. 5 op. 107, Reforma

Andante – Allegro con fuoco / Allegro vivace / Andante / Andante con moto – Allegro vivace – Allegro maestoso

Jörg Widmann (n.1973): Uvertura Con Brio

Jörg Widmann este un compozitor, clarinetist și dirijor german a cărui operă era, la un moment dat, printre primele trei din lume în ce privește prezența pe afișele mapamondului. Printre cele mai cunoscute titluri se regăsește și uvertura de concert *Con brio* (2008) care aduce un omagiu creației beethoveniene, mai exact Simfoniilor a VII-a și a VIII-a în care regăsim printre mișcări câte un *Allegro con brio*. Imaginea lui Beethoven se face prezentă, în mai multe feluri : prin citat direct sau prin formulări *à la maniere de*. Widmann izolează adesea unele elemente specifice din simfonii pentru a le distorsiona conform ideilor sale despre sunet. Cele mai interesante metode de alienare includ zgomotele la instrumentele de suflat, *glissandi* la coarde și altele. „Senzația de aglomerație, de înghesuială ritmică” este scopul urmărit de Widmann prin aceste re-interpretări și modificări. În cazuri extreme, sunetele "se pierd" și ajung să fie înlocuite cu zgomote orale (pupături, săruturi zgomotoase, gâfâieli, sunete ca început de cuvânt). "Sinteza dintre tradiție și inovație" este ceea ce Jörg Widmann afirmă că a pus în centrul preocupărilor sale artistice.

Jörg Widmann – Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră (2018)

Lucrarea concertantă, de aproximativ 35 de minute, terminată și prezentată publicului în anul 2018, este dedicată de autor surorii sale, Caro, o remarcabilă violonistă pe care am ascultat-o la ediția din 2021 a Festivalului cu Concertul lui Salvatore Sciarrino. Iată ce spune compozitorul despre acest concert pentru vioară: ... *este un gen "sacru"*. Alcătuirii violonistice i se conferă aspecte foarte personale, intime, deoarece instrumentul se face purtătorul celor mai diverse și firești emoții umane – ar fi ca o legătură între interpretul de gen feminin și compozitorul de gen masculin, o legătură sacră între frate și soră.

În prima mișcare *Una ricerca* vioara se caută pe sine, pentru a-și defini propria voce. O căutare prin sunete, gesturi, forme și legăturile dintre ele. Orchestra răspunde doar sporadic, dar cu sunetele și formulările care se clarifică pe parcurs. Prima parte durează 5 minute, exact ca și partea a treia, *Mobile*, astfel că modelele dinamice constituite în prima parte sunt catapultate în final, într-o mișcare de mare viteză, dusă la extrem. În partea a doua, de departe cea mai extinsă, intitulată *Romanze "se deschide un cosmos mental larg ramificat și poate fi gândit ca o călătorie în interior. Zone emoționale dintre cele mai diverse sunt străbătute, de un cântec, o linie melodică delicată care stă alături de zgomote, în care vioara rămâne totuși naratorul permanent"*.

Program

Din punct de vedere compozițional, în toate cele trei mișcări este prezent un material sonor strict limitat supus unui proces variațional permanent. În schimb, aparatul orchestral este imens, cu un compartiment de percuție extrem de bogat (tălângi, tobe braziliene, alte tobe acționate cu arcuș de contrabas, bongos, etc. plus o impresionantă serie de indicații de execuție, ieșite din comun, pentru celelalte instrumente.

F. Mendelssohn /J. Widmann: *Andante* pentru clarinet și orchestră

Lucrarea este un omagiu adus lui Mendelssohn și reprezintă o „altfel” de transcriere, de această dată pentru clarinet și orchestră, a unui *Andante* extras din *Sonata pentru clarinet în Mi bemol major* pe care Mendelssohn a scris-o la 15 ani. Conținutul acestuia este de o mare simplitate, dar teribil de sugestiv, de expresiv, putând fi asemuit unui „cântec fără cuvinte”. Opusul se deschide cu tema intonată de clarinetul însoțit de coardele în pizzicato. Celesta se va alătura mai târziu cu pasaje contrastante de șaisprezecimi fremătătoare, emoționate, care stau cumva în afara ansamblului. Întregul apare ca o desfășurare a unui cântec-arie, cu variațiuni de tempo, care se încheie cu un acord în sol minor, ce se repetă asemenea unui ecou.

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809 –1847): Simfonia V-a re minor op. 107 „Reforma”

Simfonia op.107 a fost terminată în 1830, iar destinația ei ar fi fost includerea în programul festivităților de la Berlin cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la apariția *Mărturisirii de credință de la Augsburg*, document extrem de important al luteranismului, prezentat împăratului Carol al V-lea în 1530. Dar din motive obiective, Simfonia nu a putut fi terminată în timp util. Cronologic, lucrarea este a doua simfonie de maturitate a lui Mendelssohn și a fost publicată abia la 21 de ani după moartea compozitorului, când a primit numărul de ordine „V” și supranumele de „Reforma”, dat de sora compozitorului, Fanny Mendelssohn. În viață fiind, Mendelssohn a mai făcut unele revizui, dar a abandonat lucrarea, care și-a împlinit destinul mult mai târziu.

În mare, simfonia dorește să celebreze triumful Protestantismului – reprezentat apoteotic în finalul simfoniei de prelucrarea coralului luteran *Eine feste Burg ist unser Gott* – asupra catolicismului latin, ultimul fiind pe scurt ilustrat chiar în Introducerea simfoniei printr-o frumoasă alcătuire polifonică de tip palestrinian și prin *Dresden Amen* (o formulă de încheiere pe o scară ascendentă, care făcea parte din oficiul Capelei catolice regale din Dresda). Acest *Dresden Amen* în final, a fost adoptat în ambele biserici, dar re apare de mai multe ori pe parcursul opusului ca punct de legătură între secțiuni sau atunci când expresia dezlănțuită a travaliului muzical necesită o relaxare.

Simfonia are patru părți și durează aproximativ 33 minute. Prima parte, *Andante – Allegro con fuoco* are formă de sonată, introducerea enunțând în piano acel *Dresden Amen*, după care se intră în partea I propriu-zisă. Partea a doua *Allegro vivace* este un fel de *Scherzo* care seamănă ca atmosferă cu universul lui Haydn deși partea mediană –Trio – este specifică seninătății și eleganței mendelssohniene. Partea a III-a, *Andante* se prezintă ca o piesă lirică scrisă pentru instrumente cu coarde, în care se fac aluzii la *Dresden Amen* și la tema a doua din prima mișcare. Finalul glorios, *Andante con moto – Allegro vivace* este bazat aproape în întregime pe coralul luteran, *Eine feste Burg* și are formă de sonată. Alcătuirea lasă impresia unui proces variațional pe tema coralului expusă inițial fragmentar până la reformularea liniei melodice inițiale într-un final omofonic, gen fanfară, apoteotic, triumfător.

Corina Bura

Orchestra

Orchestra simfonică WDR este una dintre cele mai importante orchestre din Germania. Ansamblul are o prezență regională și o reputație națională și internațională. Spectacolele sale variază de la serii de concerte la Filarmonica din Köln și parteneriate cu săli de concerte și festivaluri din regiune până la invitații regulate la München, Salzburg, Hamburg, Festivalul de muzică din Schleswig-Holstein sau Kissinger Sommer. În ultimii ani, ansamblul a susținut numeroase turnee în Asia și Europa, cel mai recent la BBC Proms și la Timișoara, Capitala Europeană a Culturii.

©Peter Adami

Orchestra simfonică WDR este prezentă în producții TV, emisiuni radio, transmisiuni în direct și alte produse digitale, cum ar fi seria video inovatoare „Traumwandler”. La nivel regional, ansamblul se angajează să aducă muzica mai aproape de public: în proiecte educaționale pentru clasele de elevi, pentru familii, cum ar fi „Concert cu șoricelul” și prin formate în afara cadrului tradițional al concertelor. Înregistrările periodice pe CD completează spectrul Orchestrei Simfonice WDR. În septembrie 2022, prima producție de lucrări orchestrale sub conducerea dirijorului șef Cristian Măcelaru a fost lansată cu *Legendele* op. 59 și *Suita Cehă* op. 39 de Antonín Dvořák, urmată de o lansare cu *Prințul de Iemn* și *Suita de dansuri* de Béla Bartók. O înregistrare cu lucrări de Prokofiev, Sarasate și Britten, printre alții, a fost lansată în august 2022 în colaborare cu violonistul Augustin Hadelich și a fost nominalizată pentru renumitul premiu „Preis der deutschen Schallplattenkritik”. Înregistrarea Simfoniilor 3 și 4 ale compozitoarei poloneze Grażyna Bacewicz a fost primită cu la fel de mult entuziasm din partea presei de specialitate. Acest CD este preludiul lansării integrale a lucrărilor orchestrale ale compozitoarei. Pe lângă cultivarea repertoriului simfonic tradițional, WDR Sinfonieorchester este deosebit de preocupată de interpretarea muzicii contemporane. Începând cu anii 1950, ansamblul a fost unul dintre cei mai importanți comisionari de compoziții contemporane și a scris istoria muzicii prin premiere revoluționare.

Dirijor

Jörg Widmann este considerat unul dintre cei mai versatili și mai fascinanți artiști ai generației sale.

În stagiunea 2022/23 apare în toate ipostazele activității sale, inclusiv în calitate de compozitor invitat și dirijor cu Orquestra Sinfônica do Estado de São Paulo și cu Orchestra Simfonică Națională din Taiwan, ca artist în rezidență la Concertgebouw Amsterdam Zaterdag Matinée, Alte Oper din Frankfurt și la centrul internațional de arte deSingel din Anvers.

©Marco Borggreve

Continuându-și activitatea intensă de dirijor în această stagiune, Jörg Widmann colaborează cu orchestre, printre care Konzerthausorchester Berlin, Mozarteumorchester Salzburg, Royal Scottish National Orchestra, orchestrele simfonice din Birmingham și din Barcelona și Radio Filharmonisch Orkest Amsterdam.

De asemenea, continuă parteneriatele sale de lungă durată în domeniul muzicii de cameră cu artiști de renume precum Daniel Barenboim, Tabea Zimmermann, Sir Andrés Schiff, Denis Kozhukhin, Cvartetetele Schumann și Hagen, concertând la Festivalul Schubertiade de la Hohenems, la Filarmonica din Paris, Muziekgebouw Amsterdam, Konzerthaus și Musikverein din Viena, printre altele.

Widmann a interpretat în premieră mondială Concertul pentru clarinet *über* de Mark Andre la Festivalul Donaueschinger Musiktage 2015. Alte concerte pentru clarinet care i-au fost dedicate sunt *Muzică pentru clarinet și orchestră* de Wolfgang Rihm (1999) și *Cantus* de Aribert Reimann (2006).

Jörg Widmann a studiat clarinetul cu Gerd Starke la München și Charles Neidich la Juilliard School din New York, mai târziu devenind el însuși profesor de clarinet și compoziție, mai întâi la Universitatea de Muzică din Freiburg și, din 2017, fiind profesor titular de compoziție la Academia Barenboim-Said, Berlin. A fost bursier al Institutului de Studii Avansate din Berlin, este membru cu drepturi depline al Academiei de Arte Frumoase din München și, din 2007, al Academiei Libere de Arte din Hamburg, al Academiei Germane de Arte Performative și al Academiei pentru Știință și Literatură din Mainz. În 2018 a fost distins cu premiul Robert Schumann pentru poezie și muzică și a primit Ordinul Bavarez Maximilian pentru Știință și Artă.

A studiat compoziția cu Kay Westermann, Wilfried Hiller, Hans Werner Henze și Wolfgang Rihm.

Lucrările sale continuă să fie răsplătite cu numeroase premii, printre care și renumitul premiu Elise L. Stoeger – Premiul Societății de Muzică de Cameră din New York de la Lincoln Center, acordat doar o dată la doi ani.

Compozițiile sale sunt interpretate cu regularitate de dirijori precum Daniel Barenboim, Daniel Harding, Kent Nagano, Franz Welser-Möst, Christian Thielemann, Andris Nelsons și Sir Simon Rattle și prezentate în premieră de orchestre precum Filarmonicile din Viena, Berlin sau New York, Orchestre de Paris, Orchestra Simfonică BBC Symphony Orchestra.

În această stagiune are loc premiera mondială a operei *Tartaros (Labyrinth VII)* de Jörg Widmann pentru 13 instrumente cu Ensemble Modern la Concertgebouw Amsterdam. În prezent, lucrează la o cantată pentru soliști, cor și orchestră comandată de Orchestra Gewandhaus și Corul Bisericii Sf. Toma din Leipzig, iar noua lucrare va avea premiera în iunie 2023, cu ocazia celei de-a 300-a aniversări a Festivalului Bach de la Leipzig în biserica Sf. Toma.

Solistă

Muziciană extraordinară de versatilă, **Carolin Widmann** își desfășoară activitatea în domeniul marilor concerte clasice, al noilor lucrări scrise special pentru ea, al recitalurilor solo, al unei mari varietăți de muzică de cameră și, din ce în ce mai mult, al interpretărilor la instrumente de epocă, inclusiv al interpretării/dirijării la vioară. Printre cele mai importante evenimente recente se numără debutul său cu Los Angeles Philharmonic sub bagheta lui Esa Pekka Salonen, Scottish Chamber Orchestra sub bagheta lui Maxim

©Lennard Ruehle

Emelyanychev, Filarmonica din München, Filarmonica din Dresda și Deutsches Symphonie-Orchester cu Robin Ticciati ca dirijor, debutul său la New York în interpretarea/dirijarea Orchestrei de Cameră Orpheus, precum și reveniri la Orchestra Simfonică Radio din Viena, la Musikverein, și la WDR Rundfunk Sinfonieorchester din Köln. În plus, în stagiunea 2021-22, Carolin a susținut două premiere – un nou concert Haas cu Kammerorchester Basel la Beethovenfest Bonn, precum și un nou concert Streich cu Münchener Kammerorchester. De asemenea, Carolin a întreprins un turneu de recitaluri în Italia cu Dénes Varjon, precum și o întoarcere la Paris pentru concerte cu Orchestre Philharmonique de Radio France și Insula Orchestra.

În stagiunea 2022-23, Carolin va susține concerte cu Orchestra Simfonică de Stat din São Paulo (OESP), precum și reveniri la Barcelona Orquesta, Casa da Musica și Staatstheater Hanovra. De asemenea, va reveni la Orchestra de Cameră din Paris la Filarmonica din Paris, interpretând Concertul de Ligeti, și la Alte Oper cu Orchestra Simfonică Radio din Frankfurt. Alte momente notabile ale stagiunii includ o revenire la Orchestra Philharmonia de la Royal Festival Hall din Londra, la SWR Sinfonieorchester și la Orchestra Simfonică Radio din Finlanda, unde Carolin va interpreta, în premieră, un nou concert de Veli-Matti Puumala.